

Peter Iljič Čajkovski

Peter Iljič Čajkovski se je rodil 7. 5. 1840 v Votkinsku. Njegov oče je bil uradnik, rudarski inženir ukrajinskega rodu, mati pa francoskega rodu in očetova druga žena, ki je rodila šest otrok. Tako je bil drugi otrok, Peter. Mati, po imenu Aleksandra je bila lepa, inteligentna in tenkočutna. Prav ona je bila Petrova prva učiteljica. Nanj je odločno vplivalo okolje, v katerem je preživel prva leta življenja. Peter je, že kot otrok pokazal izjemno glasbeno nadarjenost, vse pa se je začelo s tem, ko je pri petih letih dobil klavir.

Prva glasba, ki jo je slišal, je prihajala iz mehničnega klavirja, ta pa ga je tako navdušila, da jo je takoj po prvem poslušanju znal zaigrati. Družina je bila zaradi odkritja njegovega talenta izjemno navdušena, zato so mu takoj priskrbeli učiteljico, Peter pa je kaj kmalu presegel učiteljičino znanje igranja klavirja. Ko je bil star osem let, so se z družino preselili v Sankt Peterburg, kjer je živel in se šolal v internatu. Pri štirinajstih letih je njegova mati umrla za kolero, ki je razhajala po vzhodni Rusiji. Zanj je bil to velik udarec, od katerega si je težko in počasi opomogel. Morda je zaradi te manjkajoče ljubezni materinih rok tako zelo idealiziral ženske, da se je izogibal vsakega stika z njimi in tako postal homoseksualec.

Po končani srednji šoli se je vpisal na pravno fakulteto in se zaposlil na ministrstvu za pravosodje. V prestolnici je imel veliko priložnosti za obiskovanje baletnih in opernih predstav, ki so ga zelo navdušile in vedel je, da ima v srcu željo postati glasbenik, to željo pa je mislil uresničiti. Za uresničitev te želje se je odpovedal službi in se vpisal na Konservatorij v Sankt-Peterburgu na tečaj kompozicije, klavirja in flavte. Tu je ustvarjal opero, pisal skladbe in poučeval, navdih pa je poiskal pri Beethovnu in Brahmsu, na njegovo ustvarjanje pa je zagotovo vplivala osamljenost zaradi živčnosti, čustvene nestabilnosti in problemov s homoseksualnostjo.

S štiriindvajsetimi leti je ustvaril prvo pomembno delo: uverturo za *Nevihito*, kasneje tudi *Odo radosti*, ki pa ni požela uspeha. Njegovo nadarjenost je opazil ustanovitelj konservatorija, ta pa ga je priporočil direktorju moskovskega konservatorija. Čajkovski je torej odšel v Moskvo, kjer je zahajal v najboljšo družbo in spoznal veliko vplivnih in uglednih prijateljev, zato je lahko postal dirigent.

Zaradi stikov z uradni svetom je postal mednarodni glasbenik. Tu je začel pisati prve simfonije, v katerih se pojavljajo interpretacije narave, ljudskega življenja in globoke misli. V *četrty simfoniji* se skriva globoka misel in sicer: "*človek je prepuščen na milost in nemilost neizogibni usodi, ki je sovražna njegovemu hrepenenju po sreči, zdaj ga prisili k sanjam, zdaj k razburljivim uspehom, zdaj spet k vdanosti v usodo*";

V Moskvi je srečal tudi peterico glasbenikov, ki so poskušali ustvariti rusko narodno glasbo. Za Čajkovskega je bilo srečanje s peterico pomembno, eden izmed glasbenikov pa ga je spodbujal k pisanju uvertur. V Moskvi je spoznal je Anatonino Miljukovo in se z njo tudi poročil, vendar je bila poroka prenačljjena, trajala je samo tri mesece, Čajkovski pa je zaradi žene skoraj znorel. Po poskusu

samomora je že po šestih tednih začel živeti ločeno od nje. Veliko vplivnejša ženska v njegovem življenju je bila bogata vdova Nadežda s katero si je dopisoval trinajst let, čeprav se nista nikoli srečala. Ker je bila tako navdušena nad njegovimi deli, mu je denarno pomagala, zaradi njene podpore pa se je lahko umiril in ustvarjal v urejenih razmerah. Veliko je potoval, svetovna slava pa mu je spremenila zasebno življenje, zato se je preselil v mesto Klin blizu Moskve.

DELA

Baleti

Čajkovski je pri večini najbolj znan po svojih baletih. Prvi balet nosi naslov **Labodje jezero**, prvič pa so ga v okleščeni različici predvajali v Bolšoj teatru v Moskvi.

Za enega svojih najboljših del je imel balet **Trnuljčica**, ki ga je napisal približno 13 let kasneje, prvič pa so ga predvajali v Teatru Marinski v Sankt-Peterburgu. Z svojim zadnjim baletom, ki ga je napisal, pa ni bil kaj preveč zadovoljen - balet **Hrestač**.

Simfonije

Zgodnje simfonije Čajkovskega so vesele s pridihom narodnega značaja, kasnejše pa so polne zloveščih občutkov, nemira in obupa.

Zanimivost: Le devet dni po prvi predstavi njegove Šeste simfonije leta 1893 je Čajkovski umrl. Simfonije si sledijo od najstarejše pa do najnovejše:

- št. 1 v g-molu, op. 13, *Zimske sanje* št. 2 v c-molu, op. 17, *Maloruska*
- št. 3 v d-duru, op. 29, *Poljska*
- št. 4 v f-molu, op. 36
- št. 5 v e-molu, op. 64
- št. 6 v h-molu, op. 74, *Patetična*

Opere

Napisal je deset oper. Med njimi sta najbolj znani Jevgenij Onjegin in Pikova dama. Obe sta nastali po književni predlogi Aleksandra Sergejeviča Puškina.

Koncerti

Od treh **klavirskih koncertov** je prvi v b-molu, ki je tudi najbolj znan in najbolj cenjen.

Violinski koncert v d-duru je ustvaril v manj kot mesecu dni, krstno izvedbo pa je doživel šele leta kasneje, ker ga violinist, kateremu ga je želel posvetiti, zaradi tehnične zahtevnosti ni hotel igrati.

Druga dela:

- Variacije na rokokojsko temo, za violončelo in orkester
- Med drugimi njegovimi deli za orkester so zelo znane:

- *Uvertura 1812*
- fantazijska uvertura *Romeo in Julija*
- *Italijanski capriccio*
- *Slovanska koračnica*

Mnogo njegovih skladb vključuje dela za pevski zbor kot tudi veliko pesmi, komorne glasbe in glasbe za klavir. Najbolj znana dela od teh so:

- op. 11 za godalni kvartet št. 1 v d-duru
- op. 37a suita za klavir, *Letni časi*
- op. 59 *Dumka*, ruska podeželska v c-molu za klavir
- op. 70 za godalni sekstet, *Spomin na Firenze*

Čajkovski je umrl 6. novembra leta 1893 v Sankt Peterburgu.

O njegovi smrti obstaja več teorij, splošno pa verjamejo, da je storil samomor z namernim pitjem okužene vode s kolero, vendar je zastrupitev z arzenom verjetnejša. Nekateri omenjajo, da je skupina nekdanjih sošolcev zahtevala, naj naredi samomor, saj bi tako prikril razmerje z nečakom, ki je bil tudi član ruskega plemstva. Pokopali so ga na Tihvinskem pokopališču pri samostanu Aleksandra Nevskega v Sankt Peterburgu.

